

67-72-42/1
всг 27.08.2022р.

Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 35.052.011
у Національному університеті «Львівська політехніка»
доктору педагогічних наук, професору
Мукач Н.В.

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II Біди Олени Анатоліївни на дисертаційне дослідження Хабюк Андрія Ярославовича «Інтеграція інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни», представленого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

Одним із стратегічних напрямів процесу державотворення в Україні на сучасному етапі є реформування системи освіти, зокрема і післядипломної, що передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти. Навчальний процес у закладах вищої освіти, що включають у свою структуру підрозділи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, інститути післядипломної освіти, організовується з урахуванням науково-педагогічного потенціалу, матеріальної і навчально-методичної бази закладу вищої освіти, сучасних інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій. Він орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до динамічних процесів в освітній та соціально-культурній сферах, галузях техніки і технологій, системах управління й організації праці в умовах ринкової економіки.

Ми маємо підготувати інноваційного фахівця, який зможе впроваджувати в навчальний процес нові підходи, нові технології, нове мислення, ставлення до роботи з дітьми.

Для вмілого коригування навчання потрібно володіти знаннями щодо індивідуальних особливостей, інформацією про інтереси, захоплення, здібності слухачів, що є передумовою активізації їхньої діяльності й дозволяє

викликати позитивні емоції та цілеспрямовано впливати на процес адаптації. Необхідними у цьому процесі є інформаційно-комунікаційні і традиційні технології. На основі проведеного аналізу інформаційного забезпечення педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти встановлено, що: 1) інформаційне забезпечення педагогічних працівників як складова діяльності закладів післядипломної освіти є важливою організаційно-педагогічною, методично-науковою передумовою ефективності функціонування системи післядипломної педагогічної освіти, всієї освітньої сфери. Враховуючи численний і ширококатегорійний склад користувачів інформацією з питань педагогіки й освіти, тематичну широту об'єктивних і суб'єктивних інформаційних потреб, слід розвивати масштабні інформаційні системи на основі використання нових інформаційних технологій; 2) основні функції науково-педагогічної інформації – аналітико-прогностична, інтеграційна, оперативного й цілеспрямованого інформування різних категорій фахівців-педагогів – реалізуються недостатньо. Це пояснюється багатогранністю, складністю педагогічного процесу, а також низьким рівнем і обмеженим діапазоном розвитку систем оперативного диференційованого обслуговування різних категорій педагогічних працівників

У сучасних умовах надто актуальна підготовка та удосконалення професійної діяльності вчителя предмету «Захист Вітчизни», оскільки Україна знаходиться в стані війни. Відмітимо, що у закладах вищої освіти не організована спеціальна підготовка учителів для викладання предмету «Захист Вітчизни» на високому науково-методичному рівні і це створює низку труднощів у морально-психологічній і фізичній підготовці юнаків до служби в Збройних Силах України.

У цьому контексті актуального значення набуває наукова робота Хабюка Андрія Ярославовича «Інтеграція інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни», представленої на обговорення.

Тема дисертаційного дослідження відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості». Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0116U004108).

Тема затверджена (протокол №3 від 13.10.2016) та уточнена (протокол №7/19 від 13.05.2019) вченою радою Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка».

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертантом проаналізовано можливості підвищення кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» як педагогічну проблему, визначено основні характеристики та стан інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації; розроблено концептуальні засади та побудовано модель інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» та визначено умови її реалізації на практиці; розроблено шляхи впровадження моделі та методику інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни»; експериментально перевірено ефективність розробленої моделі у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

3. Нові факти, одержані здобувачем

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше* обґрунтовано та побудовано модель інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» та експериментально перевірено її ефективність на практиці; обґрунтовано методологічні підходи до інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» (інтегративний, диференційований та інформаційний), виявлено сутність професійної діяльності та особливості підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист Вітчизни»; виявлено специфічні проблеми підготовки вчителів предмету «Захист Вітчизни» (різна базова освіта учителів, викладання предмету вчителями інших дисциплін тощо) та можливості професійного розвитку вчителя у підвищенні кваліфікації; обґрунтовано доцільність використання інтегративного підходу до інформаційно-комунікативних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни»; визначено концептуальні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації; розроблено шляхи впровадження моделі та визначено умови її реалізації на практиці.

Уточнено методичні аспекти викладання предмета «Захист Вітчизни» та вимоги до його викладання.

Розроблено етапну методичку інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

Набули подальшого розвитку положення щодо професійного розвитку вчителів предмету «Захист Вітчизни», методичні основи інтеграції технологій навчання.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та публікацій Хабюка Андрія Ярославовича є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів, що забезпечуються чіткістю окреслених кваліфікаційних ознак дослідження.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Хабюк Андрій Ярославович на високому науковому рівні обґрунтував вибір теми, визначив мету, завдання, методи дослідження.

Не викликає сумніву чітка структура дисертації, усі частини якої спрямовані на досягнення поставленої мети. План роботи логічний і послідовний.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження і його висновків зумовлені теоретико-методологічними позиціями, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку.

Відповідно до мети дисертаційної роботи визначено її завдання, для реалізації яких автором проаналізовано значний масив наукової, навчально-методичної літератури. Принагідно варто відзначити вміння автора узагальнювати й систематизувати дослідницький матеріал. Вражає фактологічна насиченість змісту дисертації, побудованій на потужній джерельній базі.

Об'єкт і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи.

Зміст анотацій, поданих українською та англійською мовами відображає зміст дисертації, висвітлює суттєві її аспекти та основні положення.

Рівень апробації результатів дослідження є достатнім і підтверджується участю дисертанта у конференціях різного рівня.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблено авторську методику інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни». Методичними рекомендаціями та дидактичними матеріалами можуть послуговуватися керівники структурних підрозділів та викладачі закладів вищої освіти у процесі підвищення кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

Результати дослідження впроваджено у роботу таких закладів та інституцій: Криворізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №87 Криворізької міської ради Дніпропетровської області (Довідка №650 від 06.12.2019); Управління освіти Глибоцької районної державної адміністрації Чернівецької області (Довідка № 1236 від 19.12.2019); Вузлівського опорного навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів – ліцей» Радеківської районної ради (Довідка №289 від 20.12.2019); Коровійської загальноосвітньої школи I-III ступенів Коровійської сільської ради Глибоцького району Чернівецької області (Довідка № 432 від 20.12.2019); Чернівецької спеціалізованої школи I-III ступенів фізико-математичного профілю №6 Управління освіти Чернівецької Міської ради (Довідка №02-03/314 від 20.12.2019); Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Довідка №01-08/947 від 20.12.2019); Чернівецького вищого комерційного училища Київського національного торговельно-економічного університету (Довідка №987 від 20.12.2019); Криворізької спеціалізованої школи №9 з поглибленим вивченням економіки, права та іноземних мов Криворізької міської ради Дніпропетровської області (Довідка №681 від 21.12.2019); Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (Довідка №603 від 23.12.2019).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Результати дослідження, матеріали публікацій, обґрунтована термінологія та база даних можуть використовувати вітчизняні науковці для здійснення подальших педагогічних досліджень у галузі неперервної професійної педагогічної освіти учителів загальноосвітніх шкіл тощо.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, значною мірою забезпечуються логічною структурою роботи. Робота складається зі

вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (229 найменувань, з них 26 – іноземними мовами), 6 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 228 сторінок, з них 173 сторінки основного тексту, який містить 13 таблиць та 10 рисунків на 9 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання і методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; висвітлено апробацію та впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувача та подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – «Стан теорії та практики інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни»» – проаналізовано теоретичні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» як педагогічну проблему, визначено ключові поняття дослідження та стан практики досліджуваної проблеми.

У другому розділі – «Теоретичні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» – висвітлено особливості предмету «Захист Вітчизни» та вимоги до вчителя, обґрунтовано методологічні підходи до інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та визначено концептуальні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

У третьому розділі – «Модель інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та експериментальна перевірка її ефективності» обґрунтована розроблена модель та методика інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та представлено результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності методики інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

Визначено перспективи подальших педагогічних досліджень.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертантом результатів, слід назвати деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання:

1. Визначаючи суперечності, що мають місце при інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни», варто було б подати їх у такій послідовності, яка свідчила б не лише про потребу суспільства у висококваліфікованих фахівцях, а й про відсутність чи наявність ефективної системи їхньої підготовки та перепідготовки. Бажано було б також установити відсутність чи наявність суперечностей, що зазвичай виникають між суспільними потребами і особистими потребами вчителя предмету «Захист Вітчизни».
2. Автору дисертації, на наше переконання, слід більш ґрунтовно підходити до тлумачення окремих фактів і положень у тексті роботи, а також надавати власну авторську оцінку.
3. У змісті дисертації на недостатньому рівні охарактеризовано зарубіжний досвід підвищення кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».
4. На наш погляд, доцільно було б більш детально проаналізувати практичну підготовку під час підвищення кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».
5. Вважаємо, що експеримент був би переконливішим, якби дисертант запропонував у додатках приклади теоретичних питань та практичних завдань для слухачів та їхніх відповідей для оцінювання результатів дослідження.
6. У загальних висновках варто було б детальніше розписати підготовлений автором спецкурс «Інтеграція інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій навчання у підвищенні кваліфікації учителів предмету «Захист Вітчизни», методичні рекомендації та дидактичні матеріали.
7. Дисертація є самостійним завершеним дослідженням, проте зауважимо, що текст роботи містить певну кількість недоліків редакційного характеру.
Висловлені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертаційного дослідження.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Основні результати, наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено у 15 працях (з них – 13 одноосібні): 2 статті у виданнях, включених до наукометричних баз даних, 2 статті у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному фаховому виданні іншої держави, 10 – апробаційного характеру.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів».

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота «Інтеграція інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrovano в міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її автор – Хабюк Андрій Ярославович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.


Офіційний опонент:

завідувач кафедри педагогіки та психології

Закарпатського угорського інституту

ім. Ференца Ракоці II

доктор педагогічних наук, професор

 О. А. Біда

Підпис О.А. Біди завіряю.

Завідувача відділом кадрів

Закарпатського угорського інституту

ім. Ференца Ракоці II





Г.В. Рейплік